

Educație. Comunitate. Patrimoniu

Pro Patrimonio.

20 de ani pentru patrimoniul
cultural din România

RAPORT DE ACTIVITATE 2020

12
16
18
20
24
28
32
34

Casa Enescu

Educație pentru patrimoniu

60 biserici din lemn

Vila Golescu

Conacul Neamțu

20PP

SOS patrimoniu

Alte proiecte

În Pro Patrimonio m-am înscris din simpatie. Aveam mare respect pentru ce fac ei și m-am bucurat când am avut șansa să-l cunosc pe președintele organizației, Șerban Cantacuzino, pe când era redactor-șef la revista Arhitectural Review.

Apoi am avut câteva proiecte, idei proprii despre niște lucruri cum ar fi proiectul 60 de biserici sau cel legat de meseriile tradiționale, iar board-ul organizației le-a adoptat ca proiecte principale și, cu ajutorul acestei organizații, ceea ce era doar un gând sau o teorie a mea despre cum ai putea să acționezi a devenit mai palpabil și s-a dezvoltat fie pe direcția asta, fie în corelare sau în parteneriat cu multe alte organizații sau instituții.

Rezolvările cazurilor sau intervențiilor sunt întotdeauna atipice și nu pot spune că s-a născut o procedură care să rezolve problema patrimoniului, nici măcar în proiectele noastre de intervenție. Suntem depășiți de realitate și tot timpul e nevoie de ajutor și sprijin pentru că degradările sunt mai rapide decât puterea noastră de intervenție. Iar mentalitățile sau modul acesta de a înțelege intervenția sau patrimoniul chiar, ca o activitate vie, nemuzeificată, reală, pe care o utilizezi în mod natural e câteodată mai greu de înțeles.*

* Extras din interviu acordat Historia:
historia.ro/sectiune/general/articol/patrimoniul-cultural-din-romania-este-o-chestiune-de-siguranta-nationala

Arhitectura servește societatea. Clădiri de patrimoniu salvate și integrate firesc în economia vieții contemporane, educație pentru tineri, meșteșuguri recuperate și comunități consolidate sunt direcțiile fundamentale în care Fundația Pro Patrimonio este extrem de activă.

Fundația caută, concepe modele, găsește și oferă soluții pentru patrimoniu ca resursă economică, culturală și de mediu. Pro Patrimonio este o organizație non-profit privată, fondată în anul 2000, care a oferit prin proiectele sale expertiză sau ajutor direct, la cerere, acolo unde instituțiile statului au neglijat sau nu au fost interesate să intervină.

În viziunea Fundației Pro Patrimonio, tradiția nu este un set de valori rigide, ea ne învață să învățăm despre propria identitate și cultura care ne-a modelat, ne formează în prezent și ne îndeamnă la gândire critică adaptată echilibrat și practic la viața contemporană. Astfel, ne incită la inovație, care se aplică peisajului cultural căruia îi aparținem.

Unul dintre obiectivele fundamentale pentru care Fundația Pro Patrimonio desfășoară o activitate susținută se referă la educarea și informarea proprietarilor, a comunităților și a publicului larg în spiritul respectului față de clădirile de patrimoniu și situri istorice.

Ce facem

Fundația derulează o serie de proiecte complexe ce se întind pe mai mulți ani și care au ca obiectiv principal conservarea, salvarea și reactivarea patrimoniului cultural, cu precădere arhitectural. Acțiunile se concentrează pe proiecte practice de protejare și reabilitare a patrimoniului, precum și pe implicarea și conștientizarea de către comunități a propriei identități, a memoriei și valorii moștenirii culturale.

O parte importantă din activitățile inițiate de Pro Patrimonio se adresează în mod special copiilor și tinerilor din zonele, uneori sărace și destructurate, în care desfășurăm proiecte de salvare, conservare și reabilitare a patrimoniului arhitectural. Atelierele au ca scop educația și învățarea directă, prin experiment și creativitate, despre patrimoniul de arhitectură, memorie, identitate locală, relații între oameni, natură, clădiri și valori culturale.

Fundația desfășoară în prezent câteva programe de importanță națională și internațională, alături de o activitate permanentă de advocacy față de autorități și de consultanță și informare pentru publicul larg pe teme de Baukultur (cultura mediului construit).

Ce avem nevoie

Activitatea fundației are nevoie de sprijin financiar și de resurse umane. Perioada pe care cu toții o trăim este una extrem de dificilă pentru societate, prioritatea fiind să ne păstrăm sănătatea și să îi protejăm pe cei din jurul nostru. Cultura, educația și valorile de patrimoniu fac parte din mediul în care trăim și sunt esențiale pentru starea de bine (wellbeing) ce include o viață de calitate, pentru orașe sănătoase și durabile, pentru o societate matură și responsabilă.

Întregul nostru demers – toată activitatea civică, administrativă, dezvoltarea programelor, precum și derularea proiectelor pe care le întreprindem – este rezultatul unui efort comun, susținut financiar și în natură de entități private sau prin câștigarea unor concursuri de proiecte.

Dorim să creștem comunitatea din jurul activității noastre și să răspândim modelele, ideile și valorile Pro Patrimonio. Pentru aceasta avem nevoie de susținere: poți deveni membru, poți dona, poți sprijini voluntar proiectele, poți promova mai departe ideile și activitățile noastre!

Echipa

Echipa permanentă din București

RALUCA MUNTEANU

Coordonator de proiecte în cadrul fundației din 2011, arhitect cu 20 ani de experiență din domeniul arhitecturii. Absolventă a Universității de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu, curs de master în cadrul Fachhochschule din Köln printr-o bursă DAAD, curs de Conservare și tehnici de restaurare a lemnului, organizat de Riksantikvaren Norvegia și ICCROM, din iunie 2020 membru expert al ICOMOS.

MIRELA DUCULESCU

Voluntar din 2011/ coordonator programe Pro Patrimonio din 2016, istoric de artă, lector dr. titular la Universitatea Națională de Arte din București. Activitate de cercetare în istoria arhitecturii și a designului, autor și editor de cărți și articole de specialitate, curator de expoziții naționale și internaționale de arhitectură și design, jurizare de concursuri pentru design, interesată de revitalizarea patrimoniului de arhitectură, meșteșuguri, regenerare urbană și spațiul public.

RALUCA MARTIȘ

Manager comunicare și marketing în cadrul fundației din 2017, inginer și economist, 20 ani experiență marcom. Ea este responsabilă pentru comunicarea integrată a Pro Patrimonio și comunicarea distinctă pentru proiecte; strângere de fonduri; crearea de conținut editorial pentru newsletterele fundației și comunicarea constantă. Pasionată de patrimoniu, arhitectură și societate, ea a fost imersată de peste 16 ani în sprijinirea și crearea de punți între aceste domenii și mediul de afaceri.

ANDREEA MACHIDON

Coordonator de programe educaționale din 2015, organizator evenimente și coordonator al proiectului Honest Goods din 2016, arhitect de interior, absolvent al UAUIM București și masterand al Academiei Adrianea de Arhitectură și Arheologie din Roma. Specializată în management cultural, trainer de programe educaționale pentru copii („De-a arhitectura”, EEMATICO & Himalaya Travel), ghid turistic-montan, coordonator de proiect în proiectul Grădina Istorică.

ADRIAN HARIGA

Coordonator programe din 2017, sociolog, cu peste 150 de proiecte, conferințe, expoziții și evenimente culturale implementate în ultimii 17 ani, interesat de utilizarea și valorificarea obiectivelor de patrimoniu, dezvoltarea comunităților locale, educație și digitalizare.

FLORENTINA TRANDAFIR

Director economic al Pro Patrimonio din anul 2004, economist licențiat în finanțe, bănci, contabilitate; a lucrat ca economist la postul de radio Guerrilla, a fost director economic la Ziarul Cotidianul și contabil-șef la Realitatea Media Together, în prezent este director economic la Rezolvator Team.

Echipa permanentă din teritoriu

Conacul Neamțu din Olari, OT:
Mariana Stancu, administrator
Ionică Bacriș și **Nicolae Vărzaru**, îngrijitori

Vila Golescu din Câmpulung, AG:
Ion Nica, administrator

Casa Enescu din Mihăileni, BT:
Paula Gavriluță, profesoară de muzică
Cristina Ifrim, profesor asistent “Academia de Muzică și Educație pentru Copii”
Adelina Ifrim, coordonator local „Future Acceleration Program”

Alți colaboratori apropiați

Mona Petre, graphic design și digitalizare,
Mihai Puică-Petrescu, colaborator programe educaționale,
Cristian Popescu, avocat, consultanță juridică,
Ruxandra Sacaliș, arhitect, colaborator documentare,
Cristian Radu și **Sana Nicolau** (Experience Transylvania), pentru locuire istorică,
Smaranda Ilie, **Andreea Tincea**, **Luiza Simion**, **Anamaria Apostoiu** și **Irina Novac**, trainerii la atelierele de educație de la Casa Enescu,
Alin Iacob, realizare materiale video,
Izabel Prundaru și **Sorin Prundaru**, îngrijire parc Golescu,
Florin Ganea, dulgher,
Aura Pandeale, traduceri,
Cristian Dorobăntescu, asistență IT & programare,
Valentina Băcu și **Georgiana Vlahbei**, coordonare proiect In-Herit din partea fundației

Boardul

**In memoriam/
Fondator și
ex-președinte
Pro Patrimonio**

ȘERBAN CANTACUZINO (1928-2018)

Fondator Pro Patrimonio, arhitect, istoric și critic de arhitectură, fiul lui George Matei Cantacuzino (1899-1960); personalitate complexă ce a lăsat o puternică amprentă asupra modernismului arhitectural românesc, membru al Institutului Regal al Arhitecților Britanici, Comandor al Ordinului Imperiului Britanic (CBE, UK) (1988), editor executiv al reputei reviste *Architectural Review* (1973-1979), specialist în conservarea patrimoniului, editor și autor a valoroase cărți de specialitate, medaliat pentru serviciu dedicat în cadrul Premiilor Uniunii Europene pentru Patrimoniu Cultural (2008).

Membrii Consiliului Director Pro Patrimonio România

ȘERBAN STURDZA (n. 1947)

Vicepreședinte Pro Patrimonio România din 2010, arhitect și restaurator reputat, președintele Ordinului Arhitecților din România (2002-2008), membru corespondent al Academiei Române - Secțiunea Arte, Arhitectură și Audiovizual (din 2010), promotor al învățării prin ateliere experimentale, interesat de meșteșuguri, trasee culturale, regenerare urbană și reabilitarea spațiului public. De-a lungul timpului, a coagulat în jurul său comunități interdisciplinare, în spiritul noțiunii de peisaj cultural.

NICOLAE RAȚIU (n. 1948)

Fondator Pro Patrimonio și președintele Consiliului Director Pro Patrimonio România, studii superioare în transporturi maritime și economie, om de afaceri, filantrop și iubitor al României, fiul fostului lider țărănist Ion Rațiu. Președintele Fundației Caritabile a Familiei Rațiu (The Ratiu Family Charitable Foundation), al Centrului Rațiu pentru Democrație din Turda, al Centrului Cultural Român din Londra (Romanian Cultural Center in London), Membru al Ordinului Imperiului Britanic (2015).

CAROLINE D'ASSAY (n. 1951)

Președinte Pro Patrimonio Franța, membru al Consiliului Director Pro Patrimonio România, restaurator de pictură, neobosit ambasador al patrimoniului construit și meșteșugurilor din România.

COSTIN BORC (n. 1965)

Membru al Consiliului Director Pro Patrimonio, licențiat al Universității Politehnica din București, în Inginerie Energetică (1989), masterat și doctorat la Universitatea din Wisconsin-Madison (1997 și 2001). Din 2000, lucrează în mediul privat de afaceri.

ANDREI POPOVICI (n. 1973)

Membru al Consiliului Director Pro Patrimonio, diplomă de informatician de la Universitatea Tehnică Darmstadt (Germania), doctorat la Institutul Federal Elvețian de Tehnologie din Zürich, specialist în ample programe de transformare în sectoarele telecom și financiar.

MARINA STURDZA (1944-2017)

Membru al Consiliului Director Pro Patrimonio, distinsă cu Premiul Save The Children (România, 2010) pentru munca sa în domeniul protecției copilului, câștigătoarea premiului UE European Women of Achievement Humanitarian Award (2005).

ALEXANDRU TOMESCU (n. 1976)

Membru al Consiliului Director Pro Patrimonio, violonist român de excepție, câștigător a numeroase premii naționale și internaționale la festivalurile de muzică clasică; implicat prin concerte și ateliere de muzică în salvarea patrimoniului de arhitectură.

NICOLAS TRIBOL (n. 1979)

Membru al Consiliului Director Pro Patrimonio, peisagist urbanist, s-a format la Școala franceză de peisaj de la Blois. Din 2001 lucrează în România, în domeniul peisagisticii, fiind un foarte bun cunoscător al problematicei românești legate de peisaj.

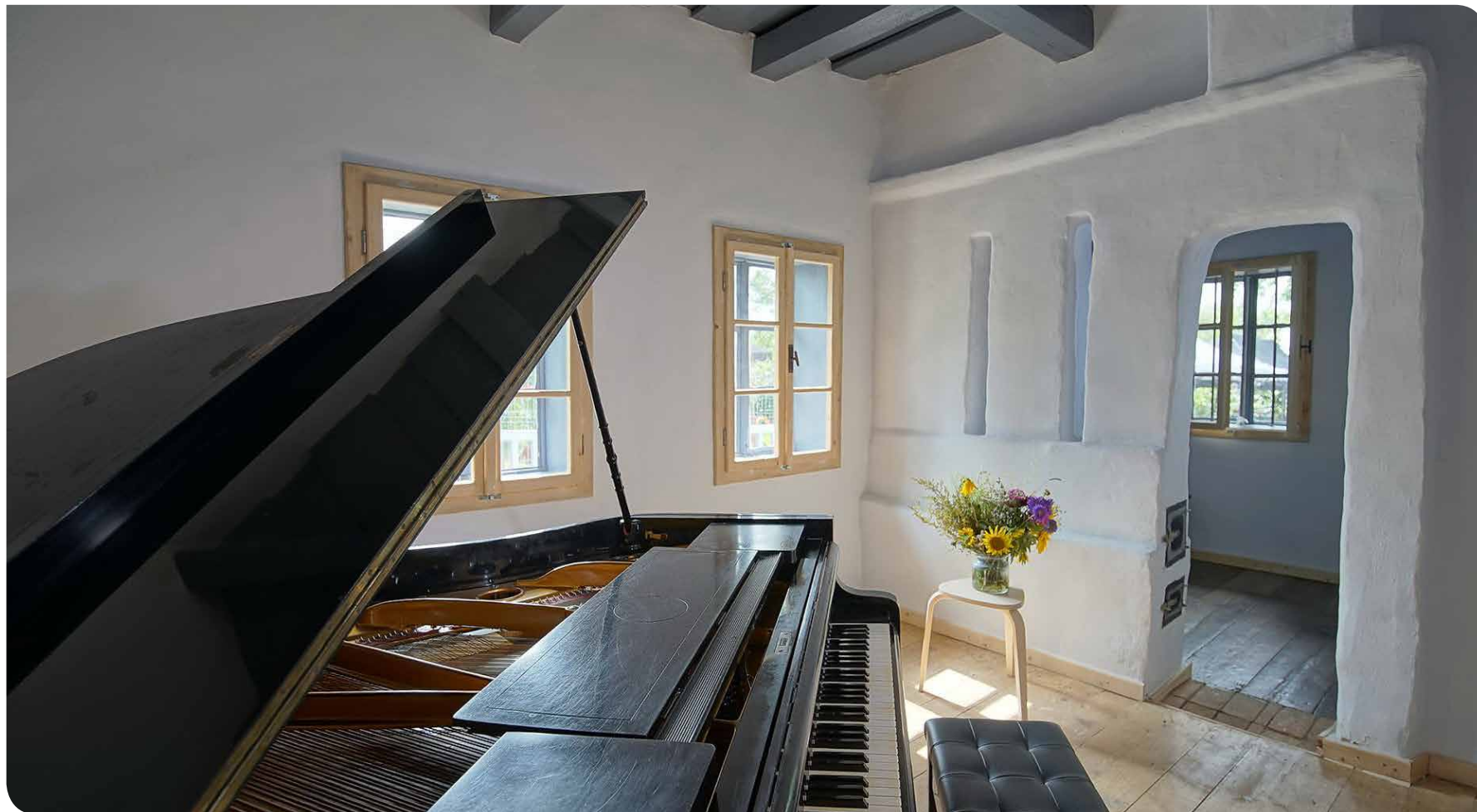
Lista proiectelor

* Proprietate Pro Patrimonio

Casa Enescu

Proiectul de reabilitare a Casei lui George Enescu din Mihăileni, BT, a pornit în 2013 din inițiativa pianistei Raluca Știrbă, președinta Societății Internaționale George Enescu din Viena. Clădirea din chirpici nu are doar valoare memorială, ea este și o expresie a arhitecturii vernaculare a primei jumătăți a secolului al XIX-lea.

Începând din 2014, Fundația Pro Patrimonio a coordonat procesul de conservare, implicând voluntari din toată țara, comunitatea și administrația centrală și locală. Prin reabilitarea Casei Enescu s-a creat **Academia Internațională de Muzică și Studiul Sunetului George Enescu din Mihăileni**.

Academia va implica muzicieni din toată lumea, dar și copiii din zonă, oferindu-le șansa la educație de calitate și un mediu cultural aproape de casele lor. Pianul existent în casă acum, un Bösendorfer din 1928, este și el o donație: i-a aparținut filosofului Mircea Vulcănescu. Urmașele sale, Sandra și Măriuca Vulcănescu, prin Despina Slătineanu, l-au donat Vandeii Sturdza, care, la rândul său, l-a donat Casei George Enescu. La începutul anului 2020 împreună cu UiPath Foundation am lansat printr-un parteneriat programul **Academia de Muzică și Educație pentru Copii**, derulat în Casa George Enescu din Mihăileni. Scopul acestui proiect este acela de a dezvolta potențialul copiilor din comunitățile rurale apropiate și utilizarea casei George Enescu, monument istoric, în scop educațional.

1. Interiorul după restaurare cu pianul Bösendorfer din 1928, foto: Camil Iamandescu; 2. Casa George Enescu din Mihăileni, cca 1920, arhiva Dr. Ștefan Botez; 3. Situația casei în 2014, înainte de începerea lucrărilor de restaurare, foto: arhiva Pro Patrimonio; 4. Casa Enescu după restaurare, 2020, foto: Camil Iamandescu.

CE AM FĂCUT ÎN 2020

- În februarie am lansat împreună cu UiPath Foundation programul **Academia de Muzică și Educație pentru Copii** care se va derula în Casa George Enescu din Mihăileni.
- Între lunile martie-iulie s-au derulat activități organizatorice pentru proiectul de educație muzicală.
- În perioada septembrie-decembrie, „Academia de Muzică și Educație pentru Copii” s-a desfășurat constant, cei 24 de copii din program au primit instrumente muzicale individuale și au participat la activitățile săptămânale de educație muzicală.
- Pe tot parcursul anului am oferit asistență în cadrul „Future Acceleration Program” realizat de către UiPath Foundation, proiect prin care 20 de copii din familii vulnerabile social din comunitățile de lângă Casa Enescu au primit rechizite școlare, cărți, jocuri, îmbrăcăminte și încălțăminte de sezon, materiale sanitare, tablete cu programe dedicate și suport să le poată folosi în siguranță. În cadrul programului, copiii participă la meditații săptămânale la limba engleză, limba și literatura română și matematică, precum și la diverse activități de educație non-formală.
- În lunile iulie-septembrie s-a derulat proiectul **Zilele Casei Enescu – explorări și exerciții cultural-muzicale**, co-finanțat de AFCN și UiPath Foundation. La începutul lunii iulie a avut loc o cartare și o cercetare a meșterilor din zona Mihăileni, județul Botoșani. În luna august au fost organizate 10 zile de ateliere de patrimoniu pentru copii. Cei 20 de copii din proiect au creat prin cercetările și lucrările lor o serie de materiale pe care le-am strâns într-o expoziție în curtea Casei George Enescu. Perspectiva acestor copii de 7-12 ani asupra satului, a resurselor și posibilităților locale, este o abordare inedită în care cu toții putem găsi inspirație și speranță, așa încât am prezentat și online această expoziție.
- În 19 august, cu ocazia aniversării zilei de naștere a compozitorului, pianista Raluca Știrbăț a susținut un concert inaugural în casa George Enescu de la Mihăileni, pe pianul Bösendorfer din 1928 (care a aparținut filosofului Mircea Vulcănescu).
- În septembrie a fost realizată **Harta Meșteșugurilor** din proximitatea Mihăileniului. Harta este o colecție de sugestii pentru descoperirea peisajului cultural și poate fi găsită la Casa Enescu și pe website, în biblioteca de resurse online a Fundației.
- În lunile septembrie-octombrie au fost elaborate mai multe materiale audio-video dedicate Casei Enescu.

1, 2. Raluca Știrbăț și Șerban Sturza cu ocazia concertului inaugural, foto: Camil Iamandescu;
3, 4. Imagini din timpul atelierelor Zilele Casei Enescu. foto: Camil Iamandescu;
5. Detaliu din Harta Meșteșugurilor, grafică: Mona Petre.

Educație pentru patrimoniu

Unul dintre obiectivele fundamentale pentru care Fundația Pro Patrimonio desfășoară o activitate susținută, diversificată constant, se referă la educarea și informarea proprietarilor, a comunităților și a publicului larg în spiritul respectului față de clădirile de patrimoniu și situri istorice.

Educarea este în corelație cu îmbunătățirea și extinderea accesului publicului la monumentele istorice și fondul construit.

În mod firesc, toate activitățile noastre,

puse în practică prin numeroase ateliere cu tematici tot mai variate, au ca scop educația și învățarea directă, prin experiment și creativitate, despre patrimoniul de arhitectură, memorie, identitate locală, relații între oameni, clădiri și valori culturale.

O mare parte din atelierele inițiate de Pro Patrimonio se adresează în mod special copiilor și tinerilor din zonele, uneori sărace și destructurate, în care desfășurăm proiecte de salvare, conservare și reabilitare a patrimoniului arhitectural (Vila Golescu din Câmpulung, Conacul Neamțu din Olari, Conacul Peticari-Davila din Argeș etc.)

CE AM FĂCUT ÎN 2020

- În luna octombrie, copiii din comunitatea din jurul Conacului Neamțu din Olari au fost implicați în elaborarea temei de proiectare pentru conservare și reabilitarea conacului.
- În noiembrie, ca urmare a adaptării programului de educație la contextul sanitar actual, copii din comunitatea din jurul Conacului Neamțu din Olari au primit kituri DIY prin poștă și instrucțiuni și explicații filmate pentru asamblarea obiectelor educaționale.
- În noiembrie, proiectul **Zilele Casei Enescu - explorări și exerciții cultural-muzicale** s-a încheiat cu încă o activitate pentru comunitatea de copii din jurul Casei Enescu. 33 de pachete au călătorit în comunitate cu misiunea de a oferi copiilor ocazia să-și testeze și să-și exerseze abilitățile de meșteri prin proiectul de construcție a unei set cutie și carte poștală din lemn. Printr-o întâlnire online de bricolaj ne-am reîntâlnit cu echipa din vară, dar și cu alți membri ai comunității.

1, 2. Aspecte din timpul atelierelor de educație pentru patrimoniu desfășurate la Casa George Enescu din Mîihăileni;
3. Consultarea copiilor din Olari. Foto: arhiva Pro Patrimonio.

60 de biserici de lemn

Programul a început în 2009 și constă în intervenții de urgență și consultanță tehnică pentru bisericile de lemn din 4 județe (Vâlcea, Gorj, Sibiu, Hunedoara), majoritatea biserici de cimitir, deseori abandonate, toate clasate ca monument istoric și aflate în stare gravă de degradare structurală și artistică.

Programul se desfășoară în parteneriat cu Ordinul Arhitecților din România, Universitatea Națională de Arte București, World Monuments Funds și este inclus în lista 7

most endangered al Europa Nostra.

Denumirea 60 de biserici de lemn sugerează amploarea fenomenului; în realitate, rezerva de biserici de lemn identificate și luate în atenție este mult mai mare. Acțiunile de tip SMURD au loc cu multă muncă voluntară din partea preoților și a tinerilor, cu fonduri din donații particulare și cu implicarea comunității locale. Toate aceste operații de salvare au și o componentă socială, care urmărește reintegrarea bisericii ca obiect valoros de patrimoniu în viața parohiei, prin redeschiderea, utilizarea și întreținerea constantă a clădirii.

CE AM FĂCUT ÎN 2020

- În septembrie am întocmit dosarul pentru nominalizarea proiectului de Restaurare a Bisericii de lemn din Urși pentru **Premiile Europa Nostra**, la categoria Conservarea monumentelor istorice.
- Pe tot parcursul anului, am oferit consultanță tehnică pentru situații diverse: preoților de la Șirineasa (VL); Mălaia (VL); Vișina (DB) pentru realizarea documentației de finanțare în vederea obținerii de fonduri pentru intervențiile necesare la bisericile de lemn; preotului paroh din Starchiojd (PH) asistență tehnică pentru intervenția de urgență la repararea învelitorii de șită.

1, 2. Biserica de lemn din Urși, foto: Camil Iamandescu; 3. Biserica de la Vișina după intervenția de urgență, foto: Ionuț Macri.

Vila Golescu

Vila și parcul dendrologic Golescu din Câmpulung Muscel, AG, aflate în proprietatea Pro Patrimonio, reprezintă un ansamblu arhitectural și peisager excepțional. El oferă un model viu de salvare, cunoaștere și întreținere a moștenirii culturale prin diverse moduri de folosire și locuire.

În urma donației făcute de Irina Maria Golescu (†2002) fundația a primit misiunea de a conserva, studia și promova valori de patrimoniu, preluând nu numai ansamblul arhitectural și peisager, ci și tot mobilierul original, diverse obiecte de uz zilnic, tablouri, artă decorativă, covoare, corpuri de iluminat, biblioteca, scrisorile și arhiva familiei.

Pro Patrimonio încearcă să reutilizeze un moment istoric nu prin muzeificare, ci prin locuire și integrare în viața cotidiană. Acesta este unul dintre primele exemple practice, adaptate în timp la contextul local,

cu care s-a confruntat fundația, încercând să-și implementeze strategia de conservare și protecție a patrimoniului și a peisajului. În viziunea Pro Patrimonio, ansamblul Golescu funcționează ca un Observator de Peisaj Cultural, cu toate componentele sale (natural, modificat antropic – arhitectură, peisagistică, valori sociale, relații comunitare, practici de locuire etc.), prin intermediul proiectelor și atelierelor desfășurate anual.

Vasile Golescu (1875-1920), tatăl sursorilor gemene Golescu, construiește vila cu parter și etaj în 1909, cu rol de casă de vacanță, pe dealul vestic, cu vedere spre orașul Câmpulung Muscel, numind-o Vila Ștefan, în amintirea fiului său mort în timpul războiului de la 1914. Inginer silvic, absolvent în 1897 al École des Eaux et Forêts de Nancy, Vasile Golescu a conceput parcul terasat din jurul casei (*un parc jardin*), adaptând specii exotice și rare, aduse la începutul secolului trecut din străinătate, pornind de la o pădure naturală.

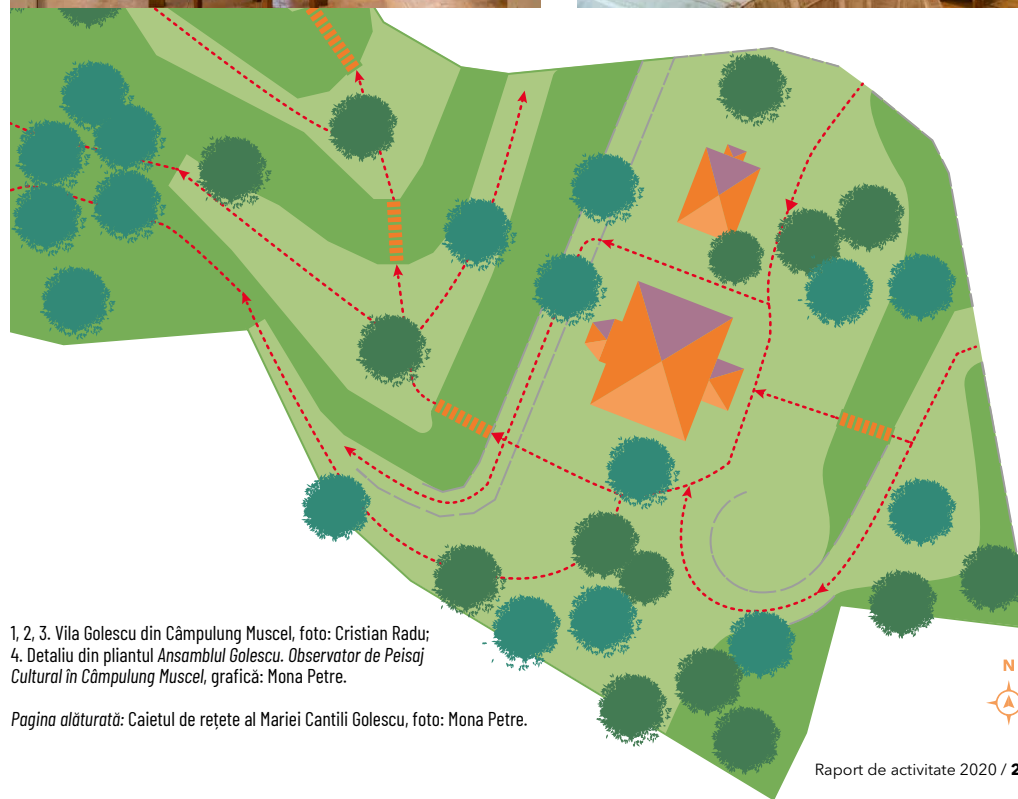

1, 2. Vila Golescu din Câmpulung Muscel, foto: Cristian Radu.

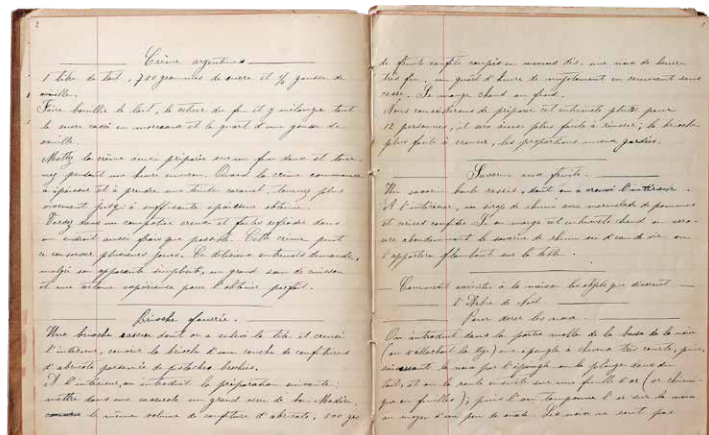
CE AM FĂCUT ÎN 2020

- În 2020 s-au împlinit 100 de ani de la dispariția lui Vasile Golescu (1875-1920), inginerul silvic care a ridicat la 1909 Ansamblul Golescu din Câmpulung – vila și parcul dendrologic ce o înconjoară. Un întreg proiect de activare a comunității locale și de conștientizare a importanței silviculturii și peisagismului în zilele noastre a fost întrerupt din cauza acestei pandemii. Prin materialele publicate am încercat să creștem gradul de conștientizare a importanței muncii silvicultorului Vasile Golescu, actualitatea principiilor de întreținere a grădinilor trasate de el și în zilele noastre precum și atenția pentru mediu și peisaj. Am editat pliantele aniversare **Ansamblul Golescu. Observator de Peisaj Cultural în Câmpulung Muscel / Pro Patrimonio 2020**, versiuni în limba română, engleză și franceză, și **Ansamblul Golescu. Trasee botanice în Parcul Golescu / Pro Patrimonio 2020**, versiuni în limbile română și franceză.
- În februarie, în biblioteca Vilei Golescu, am găsit două caiete de rețete în manuscris, semnate de Maria Cantili Golescu și datate între 1900-1905 și 1910-1935. Colecția de rețete și sfaturi adunate pentru a fi transmise mai departe este redactată în franceză, română, engleză și germană. Caietele au fost digitalizate pentru o traducere ulterioară și o eventuală tipărire.
- Pe durata verii și a toamnei am derulat o mini-campanie de promovare a turismului de vilegiatură în două dintre proprietățile Pro Patrimonio: Vila Golescu din Câmpulung și Casa țărănească nr. 18 de la Viscri. În perioada iunie-noiembrie casele au fost închiriate integral familiilor care și-au dorit vacanțe în spații mai izolate, în afara orașelor mari.
- În noiembrie a avut loc o amplă acțiune de curățire și întreținere a parcului în vederea pregătirii pentru iarnă și a eliminării riscurilor de crengi sau copaci rușiți la vânturi sau furtuni puternice.

1, 2, 3. Vila Golescu din Câmpulung Muscel, foto: Cristian Radu;
4. Detaliu din pliantul Ansamblul Golescu. Observator de Peisaj Cultural în Câmpulung Muscel, grafică: Mona Petre.

Pagina alăturată: Caietul de rețete al Mariei Cantili Golescu, foto: Mona Petre.

Conacul Neamțu

O mare parte dintre conacele din zona sudică a României au dispărut în ultimii 30 de ani din cauza procesului defectuos de retrocedare a proprietăților, a dezinteresului și a educației precare față de patrimoniu, manifestat atât din partea autorităților publice, cât și din partea populației.

Conacul Neamțu din satul Olari, OT, (referință istorică din 1841, probabil înainte de 1800), inclus în Lista Monumentelor Istorice, reprezintă unul dintre puținele exemple de arhitectură civilă păstrată în sudul României. Conacul face parte din Ansamblul Conacul Neamțu, pe terenul aflat în proprietate regăsimu-se clădirea conacului, o magazie de cereale, o ghețarie, o cantină din perioada comunistă, urme parțiale ale fostelor grajduri și anexe.

Donat către Fundația Pro Patrimonio în 2016, conacul este în stare de degradare, fiind vandalizat și neglijat multă vreme. Ca urmare, acesta necesită lucrări ample și urgente de conservare și consolidare, constituind un exemplu practic cu care se confruntă Pro Patrimonio în implementarea strategiei sale de salvare a patrimoniului cultural și integrare în comunitate.

În acest caz, fundația a adoptat următoarea metodă de intervenție: conservare și reabilitare graduală, pas cu pas; ateliere de educație pentru copii; ateliere de educare și sensibilizare pentru adulți; integrarea comunității; crearea în timp a unui posibil centru regional pentru studii experimentale și educație.

În prezent, Pro Patrimonio se confruntă cu următoarea problemă: un proces de lungă durată cu multe necunoscute; fonduri insuficiente; un loc îndepărtat din Oltenia;

căutare complexă a unui model economic sustenabil pentru conac și teren; satul este amplasat într-o zonă săracă, preponderent agricolă (cereale, viticultură), cu tendințe de deșertificare din cauza schimbărilor climatice; în localitate se manifestă o puternică îmbătrânire și depopulare.

Conacul constituie un element de reper în peisajul cultural al satului și al zonei.

Conacul Neamțu din Olari în august 2020, foto 1: Kiki Vasilescu, foto 2: Mona Petre.

CE AM FĂCUT ÎN 2020

- Pe tot parcursul anului s-au derulat lucrări curente de întreținere grădină și conac: monitorizarea stării conacului, ventilat spațiile interioare cu risc de acumulare de umiditate, igienizat și spălat spațiile deschise publicului, cosit lucerna, curățat și îngrijit livada, plantat legume.
- În perioada septembrie-noiembrie a fost realizată documentația tehnică pentru obținerea autorizației de construire și proiectului de execuție printr-o finanțare din Timbrul Monumentelor Istorice.
- Cu această ocazie am început un serial de comunicare publică despre ce înseamnă și cum se realizează documentația tehnică pentru autorizare și execuție a lucrărilor de conservare pentru Conacul Neamțu din Olari. Folosim acest proiect tehnic ca pe o ocazie de a educa atât specialiștii cât și publicul larg, un exemplu și o încurajare de a apela cu încredere la sprijinul profesioniștilor pentru a interveni pe o clădire existentă, nu doar pe un monument istoric.

Conacul Neamțu din Olari, foto 1, 3: Kiki Vasilescu, foto 2: arhiva Pro Patrimonio.

Anul 2020 a marcat 20 de ani de la înființarea Fundației Pro Patrimonio în România. Toate proiectele și acțiunile derulate în decursul acestui an au stat sub semnul aniversării, promovând public reușitele și explorările fundației, precum și viziunea pentru un viitor posibil.

O celebrare specială a constituit-o expoziția aniversară **„Pro Patrimonio. Construind practici arhitecturale & reconstruind comunități (2000-2020) / Making of architectural practices & Re-constructing**

communities (2000-2020)” la Bienala de Arhitectură Timișoara (BETA) 2020 în care au fost prezentate practici arhitecturale cu impact social ilustrate de unele dintre proiectele fundației: Observatorul peisajului Golescu din Câmpulung Muscel (un model durabil, 2003-prezent); propuneri și proiecte pentru un oraș București distrus („cazul Hala Matache” – 2011-2012, „cazul Magheru” – 2016, cazul tencuielilor interbelice pentru fațade – 2019); Ansamblul Neamțu din Olari, OT (un caz de salvare pas cu pas, aflat în desfășurare, derulat din 2016 până în prezent).

Expoziția Pro Patrimonio din cadrul Bienalei de Arhitectură Timișoara BETA 2020, foto 1: Marius Vasile, foto 2: Georgiana Ghenciulescu, foto 3: Stardust Architects.

CE AM FĂCUT ÎN 2020

- În lunile septembrie - octombrie, Pro Patrimonio a fost prezent în cadrul expoziției centrale Enough is Enough (curatoare Ilka Ruby, Anca Cioarec, Brîndușa Tudor), la BETA2020, cu ocazia sărbătoririi a 20 de ani de la înființarea fundației în România. În cadrul expoziției aniversare – **Pro Patrimonio. Construind practici arhitecturale & reconstruind comunități (2000-2020) / Making of architectural practices & Re-constructing communities (2000-2020) la BETA 2020.**
- În 30 septembrie am organizat, cu sprijinul generos al Ambasadorului Regatului Unit la București, H.E. Andrew James Noble, un eveniment caritabil în beneficiul activităților desfășurate de către Fundația Pro Patrimonio. A avut loc un concert susținut de violonistul Vlad Maistorovici, custodele viorii Nicolò Gagliano 1751 aparținând Rațiu Family Charitable Foundation, alături de pianista Diana Ionescu, flautistul Ion Bogdan Ștefănescu și violoncelistul Ștefan Cazacu, urmat de un cocktail au fost parte din programul serii desfășurate în grădina reședinței ambasadorului Marii Britanii.
- În cursul anului, ca adaptare la condițiile de lucru la distanță, am realizat o aplicație de donații, cu sprijinul voluntar al UPPER Community și a lui Mihai Sora. Realizarea ei susține un model nou de finanțare publică a proiectelor-program pe care Fundația Pro Patrimonio le desfășoară și ajută donarea pe unul sau mai multe proiecte de susținut.

▼

Fapte, nu vorbe!
20 de ani dedicați societății românești

Reintroducem în circuitul socio-economic un patrimoniu construit, în prezent abandonat.
Contribuie și tu!

Detalii despre tine

Prenume Nume

E-mail

Vârstă

18-25 **25-35** 35-45 >45

Reintroducem în circuitul socio-economic un patrimoniu construit, în prezent abandonat.
Contribuie și tu!

Detalii despre tine

Prenume Nume

E-mail

Vârstă

18-25 **25-35** 35-45 >45

Selectează campaniile pe care dorești să le susții

Academia de Muzică și Studiul Sunetului
 Casa "George Enescu"
 Mihaileni, Jud. Botoșani

- Reparație și acordaj pian
- Amenajarea grădini
- Dotarea bibliotecii
- Întreținere și funcționare monument

Selectează campania

1. Evenimentul caritabil organizat la Ambasada UK, foto: arhiva Pro Patrimonio;
 2,3,4. Cartoline realizate pentru Ansamblul Goleacu. Observator de Peisaj cultural în Câmpulung Muscel, grafică: Mona Petre;
 5. Aplicația de donație pentru proiectele Pro Patrimonio.

SOS patrimoniu

- La începutul anului am trimis împreună cu Asociația ARA - Arhitectură. Restaurare. Arheologie și mai multe organizații profesionale dedicate protejării și valorificării patrimoniului cultural o scrisoare deschisă adresată Ministerului Culturii, Guvernului și Comisiei Parlamentare pentru relația cu UNESCO pe marginea dezbaterii legate de reluarea procedurilor de includere a Sitului Minier Istoric de la Roșia Montană în Lista Patrimoniului Mondial. Intitulată „Roșia Montană. Despre vocația oportunităților ratate”, scrisoarea a reafirmat poziția exprimată consecvent în ultimul deceniu de organizațiile pe care le reprezentăm, aceea de susținere a includerii de urgență a Sitului Minier Istoric în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO.
- Starea gravă a patrimoniului urban necesită intervenții și presiunea dezvoltatorilor imobiliari, lipsiți de cultură urbană și arhitecturală, au implicat fundația în activități de advocacy:
  - Sub presiunea unui PUZ care prevedea desființarea zonei industriale, cu certă valoare culturală, fundația a revenit cu o cerere de clasare a ansamblului industrial din str. Gramont 38 - intr. Ovidiu 6 din București în vederea conservării și valorificării lui (o primă cerere a fost făcută în 2019 - fără rezultat). Cerere a avut o amplă susținere publică;
  - În contextul în care Primăria Municipiului București a pus în dezbatere publică pentru faza de intenție de elaborare Planul urbanistic zonal „Construire complex multifuncțional Palatul Știrbei, Calea Victoriei 107”, în data de 12 iunie 2020 Pro Património a depus către Primăria Municipiului București și Ministerul Culturii o analiză legată de oportunitatea și protecția valorilor de patrimoniu.
  - În contextul demolării imobilului din str. Frédéric Joliot-Curie 22, Zona construită protejată nr. 45 Cotroceni, peste 170 de personalități, instituții și organizații, cărora li s-a alăturat și Pro Património au trimis o scrisoare deschisă nr. 3904/08.07.2020 adresată Ministrului Culturii, domnul Bogdan Gheorghiu.
  - În iulie a fost transmisă Ministrului Culturii o cerere, semnată și de asociațiile partenere ARCEN, InCotroceni și Arché, în care sunt prezentate cazurile grave de neglijență și acțiuni contra patrimoniului realizate de Direcția pentru Cultură București în ultimii 5 ani și s-a solicitat demisia domnului Dragoș Frăsineanu, directorul Direcției pentru Cultură București, rămasă fără răspuns, deși am făcut și revenire în octombrie.
  - În noiembrie a fost realizat și transmis un punct de vedere legat de PUZ Modernizare, reamenajare, extindere, reconstruire în Vatra Dornei, str. Republicii 1A, SV (Hotel Maestro), proiect care a îngrijorat comunitatea locală.

1. Fațada Palatului Știrbei de pe Calea Victoriei 107; 2. Fabrica de tricotate „Frații Iancu” din str. Spătarul Preda 5; 3. Ansamblul industrial din str. Gramont 38 - intr. Ovidiu 66. Foto: arhiva Pro Património.

Alte proiecte

- Pro Patrimonio este partener în proiectul „In-Herit: Centrul național de informare și promovare a patrimoniului cultural”, inițiat de Institutul Național al Patrimoniului, finanțat în cadrul programului RO-Cultura. Fundația dă fi responsabilă de realizarea platformei online Ghidul Salva-Monument, parte integrantă din platforma online generală. În luna noiembrie a participat la o primă dezbatere publică online din acest proiect cu tema „Cum aducem aproape oamenii de patrimoniul cultural?”
- Fundația Pro Patrimonio face parte din rețeaua internațională de membri ai Michelangelo Foundation, organizație non-profit din Milano dedicată meșteșugurilor și creativității și are un membru reprezentant în Consiliul Cultural al acesteia. Michelangelo Foundation a lansat la 13 iunie 2020 The Master's Touch Evaluation Tool, un instrument care le permite artizanilor din domenii artistice să se autoevalueze în conformitate cu cele unsprezece criterii de excelență. Pro Patrimonio a oferit consultanță în alegerile artizanilor români.
- Alături de Fundația Cărturești și Asociația Maria, Fundația Pro Patrimonio susține un program de burse și rezidențe de creație literară dedicate autorilor români cu vârsta cuprinsă între 30 și 50 de ani la categoriile roman, proză scurtă, poezie și eseu. Proiectul pune la dispoziția autorilor români patru burse în valoare de 1000 de euro fiecare și patru rezidențe de creație timp de o lună oferite de Asociația Maria și Fundația Pro Patrimonio în Conacul Petre P. Carp din Țibănești și Vila Gulescu din Câmpulung Muscel.
- Clădirea Centrului Comunitar Letea a fost renovată în cadrul celei de a treia ediții a „Școlii de Vară pentru Arte și Meșteșuguri Deltaice – Diversitatea etnică locală” pornind de la tehnicile meșteșugărești tradiționale, iar Fundația Pro Patrimonio ca partener al proiectului a oferit expertiză de lucru precum și voluntari dedicați. Intervenția de anul acesta a inclus finalizarea fațadelor stradale prin placarea cu lemn și continuarea lipiturilor cu pământ pentru fațadele interioare.
- Protecția și valorificarea patrimoniului au directă legătură cu calitatea vieții. Noile provocări generate de pandemie n-au făcut să studiem mai atent nevoile și urgențele pe care le-am observat în teren. În acest sens Echipa Pro Patrimonio a profitat de ocazia generată de concursul internațional „The Little Big Loo – Rethinking Public Toilets” prin care se caută soluții de igienă pentru comunitățile aflate în situație de sărăcie extremă, participând cu o propunere. Acest concurs ne-a oferit ocazia să gândim acest prototip care dorim să servească comunităților care au nevoie și mai ales școlilor care au încă toalete uscate exterioare.

1, 2, 3. Centrul Comunitar Letea, imagini din timpul școlii de vară, foto: Asociația Ecopolis;
4. Cover al programului Burse de creație literară.

CITITORI PENTRU SCRITORII

Alege cărțile autorilor români pe carturesti.ro și susține astfel **Bursele de creație literară** inițiate de fundațiile Cărturești, Pro Patrimonio și Asociația Maria.

**BURSELE
DE CREAȚIE
LITERARĂ**

	Euro	Sponsori / Finanțatori	
Casa George Enescu din Mihăileni	67.400		45.73%
Lucrări de reparație	16.000	Balul Boierimii Române	10.85%
Finalizare restaurare	17.400	Donatori privați	11.80%
Academia de muzică pentru copii + Future Acceleration Program	34.000	Donator privat	23.07%
Educație pentru patrimoniu	18.300		12.42%
Zilele Casei Enescu – Explorări și exerciții cultural-muzicale	16.300	AFCN	11.06%
Conacul Neamțu din Olari	2.000	Donatori privați	1.36%
60 de biserici de lemn	5.500		3.73%
Biserica din Urși	2.500	Crowdfunding 2019	1.70%
Consultanță	3.000	Membri	2.04%
Vila Golescu din Câmpulung Muscel	5.000		3.39%
100 ani de la moartea lui Vasile Golescu	1.500	Donatori privați/ membri	1.02%
Locuire istorică	3.500	Donatori privați/ membri	2.37%
Conacul Neamțu din Olari	43.200		29.31%
Lucrări curente și întreținere	15.500	Donatori privați/ membri	10.52%
Proiect tehnic	27.700	Timbrul Monumentelor Istorice	18.79%
20PP	4.000		2.71%
BETA	1.500	Donatori privați/ membri	1.02%
Eveniment ambasada UK	2.500	Donatori privați/ membri	1.70%
Consultanță, informare de patrimoniu	4.000	Donatori privați/ membri	2.71%
	147.400		

Parteneri, sponsori și finanțatori 2020

**Donatori în cadrul concertului și
Balului Boierimii Române 2019**

**Donatori în cadrul evenimentului găzduit de
Ambasadorul Regatului Unit la București,
H.E. Andrew James Noble**

UiPath Foundation

Fundația Caritabilă a Familiei Rațiu

Fundația Radu Miclescu

The Prince of Wales's Foundation Romania

dl. Robin Hardie

Europa Nostra

Fundația Mateas

Circa 1703-3071

Marsin

Color Magic Sikkens Romania

Geberit România

Prebet Aiud

Administrația Fondului Cultural Național

Timbrul Monumentelor Istorice

Susține

Datorită suportului remarcabil al membrilor fundației, cât și eforturilor susținute de atragere de fonduri, proiectele derulate în 2020 de Pro Patrimonio au fost posibile.

Donațiile, oricât de mari sau de mici, sunt vitale pentru continuarea activității fundației.

propatrimonio.org/donate/

Deveniți membru al Fundației Pro Patrimonio, sprijinind activ acțiunile de salvare, conservare și reabilitare a patrimoniului construit din România! Este o ocazie unică prin care beneficiați de drepturi egale în întreaga rețea **International National Trusts Organisation Places**, cu care Pro Patrimonio este partener.

propatrimonio.org/donate/ce-poti-face-tu-2/devino-membru/

www.propatrimonio.org
fb.com/fundatiapropatrimonio

Grafică: Mona Petre.